

betreft: Minderheden discrimineren of stevig gaan staan voor liberale vrijheden?

28 juni 2026 - open brief aan staatssecretaris Tielen

Kunnen wij, thuisonderwijsgesinnen in Nederland, erop vertrouwen dat zorgvuldig met onze rechten wordt omgegaan?

Geachte mevrouw Tielen, Beste Judith,

Een dezer dagen verschijnt naar verwachting uw Kamerbrief met betrekking tot thuisonderwijs en artikel 5 onder b van de Leerplichtwet. Terwijl het plenair hierover, dat gepland stond voor 10 juni, werd verplaatst en een inhoudelijk gesprek of debat niet meer heeft plaatsgevonden.

Artikel 5 onder b Lpw is een wettelijke bescherming voor minderheden; gezinnen die vanuit hun levensovertuiging geen passende school in hun omgeving vinden. In een BOOS uitzending zei u zelf ook al: *“Ouders hebben rechten en vrijheid om hun opvoeding zo in te richten zoals ze dat zelf willen, maar ook verantwoordelijkheid daarbij (...), dus je kind naar school doen, en die school mag dan naar een keuze van jouw levensovertuiging. We hebben heel veel scholen in Nederland. En dus is er bijna altijd wel eentje te vinden die past bij je visie als ouder. (...) In de grondwet staat dat we als overheid de plicht en verantwoordelijkheid hebben om in elke gemeente scholing aan te bieden (...) voor verschillende overtuigingen, dus ouders kunnen echt kiezen welk onderwijs bij hun past, die ook past bij de opvoeding die ze kiezen.”* Die landelijke dekking is er echter niet. En daarom is deze vrijstellingsmogelijkheid er. Om alle ouders, óók de ouders die geen school van hun levensbeschouwing in de nabijheid van hun woning hebben, en er geen kunnen oprichten omdat er niet afdoende gezinnen met dezelfde levensbeschouwing in de omgeving wonen, de kans te geven om hun visie uit te dragen.

Dat raakt aan waarden die ook voor de VVD altijd wezenlijk zijn geweest: vrijheid, keuzevrijheid, eigen verantwoordelijkheid, rechtszekerheid en bescherming van burgers tegen een overheid die te ver ingrijpt in het privéleven. Juist een liberale rechtsstaat beschermt niet alleen de meerderheid, maar ook minderheden die afwijken van wat gangbaar is. Vrijheid is immers pas echt betekenisvol wanneer zij ook geldt voor mensen die andere keuzes maken dan de meeste anderen.

U zei ook bij BOOS in de uitzending dat je niet kunt meten wat iemands levensovertuiging is. Juist daarom is het zorgelijk dat ouders die een beroep doen op artikel 5 onder b Lpw in de praktijk tóch steeds vaker onder druk komen te staan om hun levensbeschouwing te verantwoorden. Daarmee raakt deze discussie direct aan de vrijheid van onderwijs, de vrijheid van levensbeschouwing, rechtszekerheid en de bescherming van minderheden.

Zolang artikel 5 onder b Lpw bestaat, moeten ouders en kinderen erop kunnen vertrouwen dat dit recht zorgvuldig wordt gerespecteerd en behandeld. Toch zien wij nu het publieke en politieke debat gevoerd worden op aannames en vooroordelen.

En eerlijk gezegd: de stigmatiserende en schadelijke uitspraken over thuisonderwijs zijn wij meer dan zat. Thuisonderwijs werd in het publieke debat zelfs al eens weggezet als een vorm van

“kinder mishandeling”. Dat is niet alleen pijnlijk voor ouders die dag in dag uit verantwoordelijkheid nemen voor het onderwijs aan hun kinderen. Het is ook stigmatiserend voor de kinderen zelf.

Bij BOOS, maar ook in het Jeugdjournaal sprak u over thuisonderwijs. Daarbij zei u onder meer dat kinderen bij voorkeur naar school gaan om *“met leeftijdgenootjes te groeien, ontwikkelen, spelen op het schoolplein en gewoon les te krijgen”*. In datzelfde gesprek gaf u aan dat bekeken moet worden of vrijstelling op grond van artikel 5 onder b Lpw niet “gewoon” moet worden afgeschaft.

Maar juist dat woord; *gewoon*, schuurt.

Want voor de gezinnen over wie het gaat, is dit helemaal niet ‘gewoon’. Het gaat om hun rechtspositie. Om hun levensovertuiging. Om hun kinderen. Om een wettelijke bescherming voor een kleine minderheid. Deze uitspraken, zoals uw uitspraken in het Jeugdjournaal, maar ook de uitspraak over kindermishandeling van uw collega uit de Tweede Kamer, hebben een enorme impact op thuisonderwijskinderen. Zij zijn gekwetst, slapen slecht, maken zich druk om hun toekomst doordat er gesproken wordt over het afschaffen van de vrijstellingsgrond en het mogelijk niet regelen van thuisonderwijs, waarover een jongen van 15 bij de Kinderombudsman zei: ‘daarmee maak je de levens van heel veel kinderen kapot’.

U zegt dat kinderen recht hebben op goed onderwijs. Daar zijn wij het volledig mee eens. Maar vervolgens lijkt goed onderwijs in uw woorden vooral te worden verbonden aan schoolinschrijving, contact met leeftijdsgenoten, spelen op het schoolplein en les van vakbekwame docenten. (Dat schoolinschrijving niet per definitie garant staat voor passend onderwijs, onderstreept de rechtszaak die oudervereniging Balans tegen de Staat heeft aangespannen).

Terwijl thuisonderwijs in de praktijk al jaren bestaat en kinderen onderwijs ontvangen, in lijn met de kerndoelen, afgestemd op het kind én in lijn met de visie die hun ouders, zoals u zegt, mogen hebben. Wij vragen al jaren om wettelijke erkenning van thuisonderwijs, met proportioneel toezicht dat past bij deze onderwijsvorm om zo de rechten van het kind te borgen. Ons verzoek om dit gesprek is niet nieuw, maar wordt steeds op de lange baan geschoven. Feit blijft wel dat het gesprek eerlijk gevoerd moet worden.

Want wat zegt u in feite tegen thuisonderwijskinderen wanneer steeds wordt benadrukt dat kinderen naar school moeten om vriendjes te maken, te spelen en zich sociaal te ontwikkelen?

Dat hun leven minder sociaal en niet midden in de maatschappij is? Dat hun vriendschappen minder tellen? Dat hun ouders bij voorbaat verdacht zijn? Dat hun onderwijs pas echt onderwijs is als het binnen een schoolgebouw plaatsvindt?

Dat is niet zorgvuldig. Dat is stigmatiserend.

Thuisonderwijskinderen zijn geen kinderen zonder sociaal leven. Zij sporten, spelen, leren samen, volgen lessen, doen examens, ontmoeten leeftijdsgenoten en nemen deel aan de samenleving.

Natuurlijk heeft ieder kind recht op onderwijs, ontwikkeling, veiligheid en sociale contacten. Daarover verschillen wij niet van mening. Maar het is onjuist en schadelijk om te doen alsof

schoolinschrijving automatisch gelijkstaat aan goed onderwijs en sociaal welzijn, en alsof thuisonderwijs automatisch een risico of tekort betekent.

Wij staan voor kwalitatief goed onderwijs en voor het recht op onderwijs voor ieder kind. Voor thuisonderwijs als wettelijk erkende onderwijsvorm, met passend toezicht. En over dat toezicht denken we graag mee.

Wij hebben u meerdere malen uitgenodigd voor een constructief gesprek of werkbezoek. Ook de kinderen en jongeren over wie dit gaat, verdienen een stem. De Kinderombudsman adviseerde in mei 2026 nadrukkelijk om hen te horen en hun visie passend gewicht te geven, zoals wij u ook eerder schreven.

Daarom onze vraag aan u:

kunnen wij erop vertrouwen dat u in uw Kamerbrief artikel 5 onder b Lpw niet benadert als iets dat *gewoon* kan worden afgeschaft, maar als een bestaande wettelijke bescherming die raakt aan onderwijsvrijheid, levensovertuiging en rechtszekerheid? Dat u niet gaat discrimineren naar religie of levensovertuiging, waar het de rechten van minderheden binnen onze samenleving betreft? En kunnen wij erop vertrouwen dat thuisonderwijskinderen zelf zijn gehoord voordat er over hun toekomst wordt besloten?

Beslis niet over ons, zonder ons. Respecteer bestaande rechten zolang de wet niet is gewijzigd. Regel thuisonderwijs zorgvuldig. Bescherm minderheden in plaats van ze weg te zetten.

Een wettelijke bescherming voor een minderheid 'gewoon' afschaffen, mevrouw Tielen? Dat zou in een democratische rechtsstaat met liberale grondslagen alarmbellen moeten doen afgaan.

Vrijheid is makkelijk te verdedigen zolang iedereen dezelfde keuzes maakt. Pas wanneer een minderheid afwijkt van de norm, blijkt hoeveel die vrijheid werkelijk waard is.

In een democratische rechtsstaat met liberale grondslagen beschermt de overheid niet alleen de meerderheid, maar juist ook minderheden. Een kleine groep ouders in Nederland beroept zich op artikel 5 onder b van de Leerplichtwet: een wettelijke bescherming voor ouders die vanuit hun levensbeschouwelijke overtuiging overwegende bedenkingen hebben tegen de richting van het onderwijs op de scholen in hun omgeving. Dat is hun goed recht.

Toch worden zij in het publieke debat steeds vaker weggezet als probleem, risico of zelfs bedreiging voor kinderen.

Dat is niet alleen onzorgvuldig. Het is schadelijk voor de gezinnen, de kinderen over wie wordt gesproken.

Als we vrijheid van onderwijs, vrijheid van levensovertuiging en rechtszekerheid serieus nemen, dan moeten we de vraag durven stellen: worden minderheden in Nederland nog zorgvuldig behandeld?

Daarover gaat deze open brief aan staatssecretaris Judith Tielen.